

ומתצינן: **הכי קאמר**, כך התכוין התנא לומר: "ראוהו בית דין וכל ישראל".

אי נמי, או שלא ראוהו בית דין אלא עדים, ונחקרו העדים, ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה — **הרי זה מעובר**.

ותמהינן: **וכיון דתנא**, היות ושנינו כי כאשר ראוהו בית דין וכל ישראל, אם לא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה, הרי זה מעובר — **למה לי למיתנייה את חקירת העדים כלל!**?

למה הוצרך התנא להשמיע שאף כשנחקרו העדים הדין כך?

והרי קל וחומר הוא: אם כאשר ראוהו כל ישראל והדבר התפרסם, אין אומרים מקודש אלא ביום, ולא כשחשיכה, כל שכן כשרק נחקרו העדים⁽⁴⁾ וחשכה, שאין מקדשים אלא ביום!

ומתצינן: **איצטריך** להשמיענו גם בנחקרה עדותם וחשכה, שאין מקדשים.

כי **סלקא דעתך אמינא**, היה עולה על דעתך לומר, שתיחוי חקירת העדים כתחילת דין, ואמירת "מקודש" "מקודש" כגמר דין.

והואיל ותחילת הדין היתה ביום לא יעברו את החודש, אלא יגמרו את הדין בלילה, ולקדשי בליליא. יקדשו את ראש חדש בלילה, ויאמרו שהוא מקודש למפרע ביום השלשים, ועל פי חשבון זה יקבעו את

ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה, הרי זה מעובר.

ומקשינן: **למה לי למיתנא "ראוהו בית דין וכל ישראל"**? מדוע המשנה הוסיפה שראוהו כל ישראל? הרי כבר ראוהו בית דין, ויכלו לקדש את החדש אף בלא ראיית כל ישראל!

ומתצינן: **איצטריך** התנא הוצרך להוסיף זאת, משום **דסלקא דעתך אמינא** [היה עולה בדעתך לומר] שכאשר ראוהו אף כל ישראל משתנה הדין.

כי **הואיל וראוהו בית דין וכל ישראל** — **איפרסמא לה**, ולא **ליעברוה!** התפרסם שהירח נראה ביום שלשים, וראוי שיתקדש החדש מכח הפרסום הזה, ולא יעברוהו.

לכן **קא משמע לן**, השמיענו התנא, כי מאחר ולא אמרו בית דין "מקודש" אין הוא מתקדש, אלא מעברים את החדש.

שנינו בהמשך המשנה: [ראוהו בית דין וכל ישראל] נחקרו העדים.

והגמרא הניחה שהכל ענין אחד הוא. וכוונת המשנה לומר שראוהו כל ישראל, ואף העידו עדים לפני בית דין, ונחקרה עדותן.

ומקשינן: **וכיון דתנא ליה**, מאחר ששנינו "ראוהו בית דין וכל ישראל". אם כן, "נחקרו העדים" — **למה לי?** מדוע הוצרכו לחקור את העדים? והרי ידוע לכל שעדותם נכונה!

שכתב: "ראוהו בית דין בלבד. פירוש: סנהדרין".
4. ריטב"א.

ממונות שנאמר על קידוש החדש "כי חק לישראל הוא 'משפט' לאלהי יעקב", וכמבואר בגמרא להלן תוספות. וכן נראה מהריטב"א